

Czeska pomoc dla Ukrainy

Vladimir PETRILAK

Republika Czeska od początku pełnoskalowego konfliktu na Ukrainie czynnie włączyła się w pomoc zaatakowanemu przez Rosję państwu i w tych działaniach nadal aktywnie uczestniczy. Pomimo trudnej sytuacji gospodarczej i społecznej (m.in. wysokiej, 19-% inflacji, drastycznych wahań cen paliw i energii, ogólnego ubożenia społeczeństwa itp.), rząd Czech i czeskie społeczeństwo uruchomiły i wciąż kierują do Kijowa strumień pomocy – humanitarnej i wojskowej.

W wymiarze humanitarnym rzuca się w oczy fakt, iż to właśnie w Czechach przebywa obecnie najwięcej ukraińskich uchodźców w stosunku do ludności danego kraju. W państwach UE, według danych Eurostatu (stan na 31 grudnia 2022), przebywało ich 3,8 milionów. Najwięcej Ukraińców, w ramach tzw. ochrony tymczasowej, przyjęły Niemcy (967 715), Polska (961 340), (Czechy 432 415), Hiszpania (160 995), Bułgaria (147 385), Włochy (145 800), Holandia (109 640) i Rumunia (100 955).

Najwięcej w Europie

Czechy mają ok. 10,5 mln mieszkańców, a wszystkich Ukraińców według danych czeskiego MSW przebywało tam legalnie w ubiegłym roku ok. 636 tys. Było ich aż 6% w stosunku do całej ludności kraju. Należy przy tym zauważyć, że nie wszyscy Ukraińcy przebywają w Czechach w ramach specjalnych warunków dostosowanych do nadzwyczajnej sytuacji wojennej.

Po roku wojny wciąż wśród Czechów przeważa opinia, że Ukraińców trzeba przyjmować. Uważa tak, według najnowszych badań

Premier Czech Petr Fiala zapisuje na lufie wyremontowanego i zmodernizowanego czołgu T-72 przesłanie do żołnierzy ukraińskich. Czołg wkrótce zostanie wysłany na Ukrainę

Zdjęcie: Twitter – MO Czech

opinii publicznej, 60% badanych (dane agencji STEM ze stycznia br.). Badanie to potwierdziło także zdecydowanie prozachodnią orientację większej części ludności Czech.

Obciążenie ponad możliwości

W kontekście pomocy Ukrainie nie bez znaczenia jest i to, że czeski rząd, stojąc w obliczu poważnych kłopotów budżetowych, w trybie przyspieszonym przystąpił do zainicjowania bardzo niepopularnego posunięcia. Stara się przeforsować w parlamencie zmniejszenie ustawowo zagwarantowanej waloryzacji emerytur. Obliczono, że w warunkach rekordowo dużej inflacji waloryzacja pochłonie ok. 19 mld koron, co tylko pogłębi i tak już olbrzymi deficyt budżetu państwa.

Zarówno humanitarna, jak i wojskowa pomoc świadczona Ukrainie kosztuje; i to słono. Z uwagi na narastające problemy budżetowe czeski rząd przystępuje do ograniczenia wysokości świadczeń przeznaczonych dla uchodźców ukraińskich. Zgodnie z nowymi założeniami przyznawanie pomocy będzie bardziej zindywidualizowane, ma też być dokładniej sprawdzane.

Pomoc wojskowa

Jeżeli chodzi o pomoc wojskową, to aż do warszawskiego szczytu Grupy B9 (Grupy Bukaresztańskiej) trudno było o w miarę dokładne, potwierdzone dane. W Warszawie premier Petr Fiala poinformował, że sprzęt wojskowy, który państwo czeskie przekazało Ukrainie, kosztował 10 mld koron. Oprócz

tego czeskie przedsiębiorstwa zbrojeniowe wysłały na Ukrainę – według słów premiera – sprzęt i materiały wojenne wartości ok. 30 mld koron (obecnie 1 EUR to ok. 24 CZK). W wypowiedzi premiera brak było przy tym uściślenia, czy chodziło o dary, czy były to transakcje zrealizowane na zasadach handlowych. Pewne jest tylko to, że w czeskim budżecie istnieją poważne braki spowodowane tą wojną i to pomimo dużej inflacji, która realnie zwiększa przychody państwa. Fiala ujawnił też, że pierwsza dostawa broni dla Ukrainy została wysłana z Czech już w 14 dni po rozpoczęciu wojny.

Do szczytu Grupy B9 brakowało wiarygodnych danych na temat przekazanego sprzętu. Rząd i ministerstwo obrony narodowej nie chciały ujawniać szczegółów, powołując się na szeroko rozumiane bezpieczeństwo państwa. Dane te można było jednak częściowo uzyskać w oparciu o ujawniane informacje opublikowane na podstawie Traktatu o konwencjonalnych siłach zbrojnych w Europie (z 1990) i Dokumentu Wiedeńskiego (z 2011), czyli instrumentów traktatowych mających zwiększyć bezpieczeństwo w Europie.

Na podstawie tychże informacji można było sporządzić tabelę ubytku stanu zapasów Armii Czech. Dziennikarze czescy zajmujący się tą tematyką zauważyli, że podczas gdy w latach 2019-2021 dane te w zasadzie się nie zmieniały, to w ubiegłym roku doszło do istotnych przetasowań. Pokazuje to poniższa tabela.

Ubytki w uzbrojeniu Armii Czech odnotowane w 2022

Czołgi T-72	– 35
Bwp	– 45
Systemy artyleryjskie	– 7
Śmigłowce bojowe	– 4

Dla porównania warto zobaczyć obecny stan wybranych typów uzbrojenia czeskich

Zapakowany czołg Tomáš. Jego nazwa nawiązuje do imienia pierwszego czeskiego prezydenta – Masaryka
Zdjęcie: seznam.cz

Szkolenie personelu wojskowego Sił Zbrojnych Ukrainy przez Siły Zbrojne Republiki Czeskiej na poligonie w Libawie koło Olomuńca, 10.02.2023
Zdjęcie: MO Republiki Czeskiej

Jeden z przekazanych przez Maroko czołgów T-72M, zmodernizowany przez Excalibur Army
Zdjęcie: Twitter – Excalibur Army

Jeden z 4 przekazanych Ukrainie przez Czechy w 2022 śmigłowców bojowych Mi-24W, już w nowych barwach
Zdjęcie: Twitter – Stratcom Centre

Sił Zbrojnych według tych samych źródeł. Prezentuje się on następująco:

Obecny stan wybranych rodzajów uzbrojenia Armii Czech	
Czołgi T-72 + Leopard 2A4	– 82
Bwp	385
Systemy artyleryjskie	– 172
Śmigłowce bojowe	– 13
Samoloty bojowe	– 39

Źródło: <https://finmag.penize.cz/politika/439187-proc-ty-tajnosti-konecne-zname-fakta-o-armadni-pomoci-ukrajine>

Ponadto czeski resort obrony w ub.r., tuż przed świętami Bożego Narodzenia, ujawnił na swojej stronie internetowej, że koordynując dostawy czeskiego sprzętu wojskowego na Ukrainę, odnotował w 2022 eksport w wysokości 47 mld CZK (łącznie sektory państwowy i prywatny), podczas gdy w roku poprzednim było to zaledwie 14 mld koron. Te dane nie zgadzają się z tym, co ujawnił czeski premier na szczycie w Warszawie, ale być może Petr Fiala nie uwzględnił wartości dostarczonej amunicji, która płynie na Ukrainę w postaci darów.

Czeskie MO potwierdziło m.in. przekazanie (według zgłaszanych przez stronę ukraińską zapotrzebowań) 4006 sztuk amunicji artyleryjskiej kal. 152 mm, ponad półtora miliona naboju do broni strzeleckiej i licznych pocisków raketowych. Ogólna wartość tych darów jest

Postawa czeskiej opinii publicznej wobec Rosji i wojny na Ukrainie (według agencji STEM):

- kolor granatowy (28%) – opcja prozachodnia aktywna (czyli wspierająca czynne działania militarne przeciwko Rosji)
- niebieski (24%) – prozachodnia pasywna (preferująca nieangażowanie się bezpośrednio w konflikt wojenny, ale wspieranie Ukrainy)
- oliwkowy (34%) – niezdecydowani
- jasnoczerwony (9%) – zdezinformowani (?)
- czerwony (5%) – zdecydowanie prorosyjscy

200 mln USD dla Czech od USA

USA przekazały Czechom 200 mln USD jako rekompensatę za wysłanie broni i sprzętu wojskowego na Ukrainę. Darowizna jest uzupełnieniem 106 mln USD przyznanych Pradze w 2022 w ramach FMF (Foreign Military Financing). Przekazane środki mają posłużyć do uzupełnienia zapasów mocno uszczuplonych dostawami broni Ukrainie. Będą to m.in. śmigłowce – 2 AH-1Z i 6 UH-1Y.

liczona w setkach milionów koron, a może nawet w miliardach – tego nie uściślono.

Oficjalnie, według słów czeskiego premiera, Ukrainie dostarczono z Czech 89 czołgów, 226 bwp i 38 haubic. Jedna trzecia tego sprzętu – według słów Fialy – pochodziła z magazynów wojskowych. Jednocześnie Kijowowi przekazano 6 systemów obrony przeciwlotniczej i 4 śmigłowce. Fiala wymienił także 900 m konstrukcji mostowych, wspominał też o dostawach czeskiego przemysłu

Uszkodzona samobieżna haubica kal. 152 mm Dana przekazana wcześniej Siłom Zbrojnym Ukrainy w ramach pomocy wojskowej przez czeskie Ministerstwo Obrony, luty 2023 / Zdjęcie: Twitter

zbrojeniowego, wśród których wymienił 33 wyrzutnie raketowe i amunicję w liczbie 60 tysięcy pocisków.

Do pomocy, jaką świadczą Czechi, należy doliczyć również koszt przeszkolenia ok. 4000 ukraińskich żołnierzy w czeskich wojskowych ośrodkach szkoleniowych. Obecnie trwa już drugi turnus takich szkoleń.

Jeżeli chodzi o pewne rozbieżności i dokładność ujawnionych obecnie danych, to można się spodziewać, że bardziej spójne dane poznamy dopiero po zakończeniu wojny. W każdym razie świadczona Ukrainie pomoc – biorąc pod uwagę potencjał kraju – jest znaczna.

Z drugiej strony nie można nie wspomnieć o tym, że przetrzebieenie magazynów wojskowych niejako w naturalny sposób uruchomiło proces długo odkładanej modernizacji czeskiej armii, jak i spowodowało zwiększenie budżetu obronnego (Czechi zadeklarowały szybkie spełnienie warunku wydatkowania 2% PKB na obronę). To temat odrębny, ale znaczne zamówienia dotyczące zakupu nowoczesnego sprzętu wojskowego są już w toku. Trwają m.in. rozmowy z USA dotyczące zakupu 24 samolotów F-35, aczkolwiek ostateczne decyzje jeszcze nie zapadły.

Wsparcie prywatne

Pomoc dla Ukrainy jest też organizowana przez osoby prywatne, m.in. w ramach kampanii nazwanej *Prezent dla Putina*. Wśród licznych zbiorów publicznych ta wyróżnia się swoją konkretnością. Zebrano w jej trakcie ponad 380 mln koron, z czego sfinansowano m.in. modernizację czołgu T-72 o nazwie *Tomáš* i produkcję czeskich bsl BIVOJ. Wspomniany czołg wysłano na Ukrainę w listopadzie 2022, a na początku lutego b.r. pojawiła się wiadomość, że włączył się on w akcje bojowe.

Ze środków finansowych zebranych od obywateli Czech finansowane są także systemy przeciwlotnicze Viktor, karetki medyczne, bezzałogowe statki latające oraz szkolenia żołnierzy i ratowników medycznych z Ukrainy. Konkretnie przedsięwzięcia są koordynowane z resortem obrony i ministerstwem przemysłu.

Pieniądze, które przekazał czeski Bank Narodowy, zostały wykorzystane do przebudowy 2 pojazdów opancerzonych przeznaczonych do ewakuacji ciężko rannych żołnierzy z pola walki. Z zebranych środków zamierza się także finansować zakup generatorów prądowłórczych dla ukraińskich szpitali. Według słów jednego z koordynatorów tej akcji – Martina Ondráčka, symptomatyczne jest to, że najwięcej datków od zwykłych obywateli wpłynęło na rachunek organizacji w okolicy 21 sierpnia. Liczne datki opiewały na symboliczną kwotę 1968 koron. Potwierdzałyby to zbiorową pamięć o tragicznych doświadczeniach historycznych spowodowanych wtrągnięciem obcych wojsk na terytorium Czechosłowacji. Wówczas czeski i słowacki opór był w większości bierny, z czego wyniknęła wielka społeczna trauma, która została trwały ślad w czeskiej świadomości do dziś.

Nie tylko dostawy uzbrojenia

Czeski przemysł naprawia także ukraiński sprzęt uszkodzony w czasie walk. Na początku lutego państwo wa VOP CZ zawarła porozumienie na ten temat z Ukroboronpromem.

Czesi uczestniczą również w walkach na Ukrainie. Rząd w Pradze zezwolił formalnie na ich udział w wojnie w ramach Legionu Ochotników Cudzoziemskich.

Vladimír PETRILAK

Wsparcie według MO Republiki Czeskiej

23 lutego 2023 na wspólnej konferencji prasowej w Pradze minister obrony Czech *Jana Černochová* i szef Sztabu Generalnego Sił Zbrojnych Republiki Czeskiej gen. dyw. *Karel Řehka* ogłosili szczegóły dostaw broni i sprzętu wojskowego Ukrainie w ciągu roku działań wojennych. Według nich, w 2022 Czechi przekazali Ukrainie pomoc wojskową wartą ok. 4,9 mld CZK (ok. 220 mln USD). W 2023 ma to być jeszcze sprzęt i inne wsparcie w wysokości 2 mld koron (90 mln USD). Prywatni czescy darczyńcy na pomoc wojskową dla Ukrainy w 2022 zebrali 1,5 mld CZK (ok. 70 mln USD).

Szacunkowa wartość uzyskanych przez czeski przemysł obrony zezwoleń eksportowych na dostawy sprzętu wojskowego na Ukrainę sięgnęła 68 mld CZK (ok. 3 mld USD), podczas gdy rzeczywisty eksport na Ukrainę wyniósł do tychczas ok. 30 mld CZK (1,3 mld USD). W rezultacie łączny eksport obrony Czech w 2022 będzie najwyższy od 1989.

Ponadto do końca 2022 w Czechach przeszkolono nawet 800 żołnierzy Sił Zbrojnych Ukrainy, w tym personel jednego pełnego batalionu zmechanizowanego liczącego 600 osób. W Czechach leczono też kilkudziesięciu rannych żołnierzy ukraińskich. W 2023 Czesi planują wyszkolić 4 tys. żołnierzy ukraińskich kosztem ok. 1 mld CZK (45 mln USD).

Czeskie wsparcie dla Ukrainy jest rekompensowane przez sojuszników. Od Niemiec Czechi otrzymały 15 czołgów *Leopard 2A4*. Z kolei Stany Zjednoczone Ameryki przekazały 306 mln USD. Także UE rekompensuje Czechom pomoc wojskową dla Ukrainy – transferami z tzw. Europejskiego Funduszu na rzecz Pokoju. W styczniu dokonano z niego pierwszej wypłaty w wysokości 6,5 mln EUR.

Oprócz transferu sprzętu wojskowego z magazynów sił zbrojnych Republiki Czeskiej na Ukrainę trafia pomoc wojskowa realizowana m.in. przez *Excalibur Army* (część prywatnego holdingu *Czechoslovak Group*). Przeprowadza ona remonty, modernizacje i dostarcza na Ukrainę dużą ilość sprzętu ze swoich zapasów, wcześniej wykupionych (lub nadal wykupywanych) w Europie Wschodniej i byłym ZSRS. Znaczący wkład w dostawy sprzętu wojskowego na Ukrainę wnoszą również inne czeskie przedsiębiorstwa obronne.

Według danych przedstawionych na konferencji prasowej, za pośrednictwem czeskiego Ministerstwa Obrony, czeskie przedsiębiorstwa obronne (w tym *Excalibur Army*) otrzymały znaczące kontrakty na dostawy na Ukrainę po remoncie i modernizacji 90 czołgów T-72B (pozyskane z Maroka – program jest finansowany przez USA i Holandię – łącznie zadeklarowały one na ten cel 97 mln USD, czyli ok. 2,2 mld CZK) oraz 100 samobieźnych zestawów przeciwlotniczych MR-2 Viktor (14,5-mm karabin maszynowy ZPU-2 zainstalowany na pickupie Toyota, z termowizyjnym systemem naprowadzania – program jest finansowany przez Holandię).

Według danych przedstawionych na konferencji prasowej, w 2022 z Czech dostarczono na Ukrainę:

- 93 czołgi T-72, w tym 38 dostarczyło czeskie Ministerstwo Obrony, a pozostałe 55 *Excalibur Army*,
 - 226 bojowych wozów piechoty i pojazdów opancerzonych, w tym 60 (55 bojowych wozów piechoty i 5 wozów rozpoznania chemicznego) z MO Republiki Czeskiej (pozostałe 166 z *Excalibur Army* – przypuszczalnie wszystkie to BMP-1),
 - 38 haubic, w tym 13 haubic samobieźnych (152-mm Dana) z czeskiego MO, a pozostałe 25 z *Excalibur Army*,
 - 4 śmigłowce bojowe (Mi-24W).
- Na Ukrainę przekazano również z magazynów czeskich sił zbrojnych:
- 12 samobieźnych wyrzutni wieloprowadnicowych (prawdopodobnie 122-mm RM-70),
 - 4900 pocisków raketowych do tych wyrzutni,
 - 47 samochodów,
 - 27518 szt. amunicji artyleryjskiej,
 - 128 moździerz,
 - 17 400 szt. amunicji moździerzowej,
 - 291 wyrzutni przeciwlotniczych,
 - 8022 granatników przeciwpancernych,
 - 30 025 szt. krótkiej broni strzeleckiej,
 - 11 233 szt. długolufowej broni strzeleckiej,
 - 4 263 mln nabojów do broni strzeleckiej,
- a także środki medyczne, środki do ochrony przed bronią masowego rażenia, części zamienne itp.